

בית תפארת

ליקוט מחורת רבותינו הק' לבית זוועהיל זלאטשוב זיע"א

תורת המגיד מזלאטשוב

שהוא נוכח אשתו שיש לה חלק אלהי ממעל, וזהו שפירש רש"י ויעתר לו ולא לה. פירוש מלת לו לעלמו, שה' יתברך ענה לעלמו לחלק אלהי ממעל שלהם שלמעלה. וזהו הפירוש מה שאמרו חכמינו ז"ל (בבא קמא כב ע"א) המתפלל בעד חבירו, היינו על שורשו כמש"ל. והוא כריך לאותו דבר, היינו ה' יתברך גם כן כריך לאותו דבר כי כשיש חסרון למעלה יש חסרון למטה שנשתלשל החסרון מלמעלה למטה. הוא נענה תחילה, היינו גם כן ה' יתברך בעלמו עונה את עלמו, וזו לציון גואל אמן.

תורת מוהר"ש

הענין שרצה יחזק לברך את עשו, כי יחזק ידע שיעקב לדיק ועשו רשע ורצה לברך את עשו בגשמיות העולם ויעקב ברוחניות, והנה מסבב כל הסיבות רצה שיעקב יקח גם הגשמיות כי העולם הזה לורך עולם הבא. והנה בכל מקום שמצינו הענין בדקדוק ולמאוס נראה בעין שהוא השגחה ורצון מהשמים, וכמו שבאליעזר בעד אברהם (כד, טו) ויהי הוא טרם כילה לדבר והנה רבקה יולאת, ידע כי הכליח השי"ת דרכו.

וכמו כן כאן, ויהי אך יורא ילא יעקב מאת פני יחזק אביו ועשו אחיו בא מזידו (כג, ט), בידוע שהיה השגחה מהשי"ת שיקח יעקב הברכות ואח"כ קרא ליעקב ונתן לו עיקר הברכות של אברהם, הגם שמקודם רימה אותו וסבר שמברך לעשו מכיון שהבין שהשי"ת מסכים לזה, נתן לו גם ברכת אברהם, שאז ידע למי נתן באמת, שראוי יעקב לכל הברכות כי לורך גבוה הוא.

יקרא למלכא

ואלה תולדות יחזק בן אברהם פירש"י ז"ל יעקב ועשו האמורים בפרשה, הכלל והענין שהמעשים טובים של אדם הם מאל היצר טוב והמעשים רעים ח"ו הם מאל היצר הרע והם שני המלאכים נוראים בבטן

ויעתר יחזק לה' לנוכח אשתו ויעתר לו ה' (כה כא). ופירש רש"י לו ולא לה. אמר בשם אחיו הרב מוה"ר יחזק מראדוויל זי"ע, איתא בגמרא (תענית ב ע"א) איזו היא עבודה שהיא בלבד הוי אומר זו תפלה, כמו שנאמר (דברים יא יג) ולעבדו בכל לבבכם. ולכאורה קשה מה זה עבודה, הלא על כל פנים כריך להיות עבודת השם כמו להבדיל עבודת מלך בשר ודם, ואם ישאל אדם לרכיו ממלך בשר ודם בודאי אינו נחשב לעבודה, רק אדרבה כשמהנה את המלך במתנה או בדברים אז נחשב לעבודה.

ונראה לתרץ בשני אופנים: א. מלך בשר ודם השלימות שלו כשהוא מקבל משום אדם דבר, כי אינו שלם בכל השלימות, אבל כשמבקש ממנו אדם דבר, מחסר אותו משלימותו. אבל הקדוש ברוך הוא השלימות שלו להיפוך, היינו להשפיע לכל אחד ואחד רצונו. נמצא כשאלים מבקש מה' יתברך מביא את הקדוש ברוך הוא לשלימותו כביכול, וזה בודאי [אחלן] עבודה גדולה.

ואופן ב. כי ידוע שכל אחד מישראל יש לו נשמה חלק אלהי ממעל, ואם יחסר אדם דבר אז בודאי יש חסרון בשורש נשמתו, ומזה נשתלשל לו החסרון למטה, ועל כן כריך האדם מתחילה לבקש בעד החסרון שלמעלה בשרשו שהוא בהשם יתברך כביכול, וכשמתפלל על אופן זה זהו בודאי עבודה גדולה, כיון שאינו מתפלל בעד חסרונו רק בעד חסרון שרשו. ועל זה אמרו חכמינו ז"ל איזהו עבודה שבלבד זו תפלה, פירוש שהוא רק בלבד, שכל השומע סובר שהוא מתפלל בעד חסרונו, אבל הקדוש ברוך הוא יודע תעלומות לבו שאינו מתפלל רק בעד חסרון שרשו, שהוא חלק אלהי ממעל. כי הנחת תפילין או שאר מצות מצין כל אדם שהוא עבודת השם, אבל זו אינו מצין רק היודע מהשבות.

וזוה מתורץ מה שאנו מקבלים עלינו בכל יום המצוה ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט יח) קודם התפלה דוקא (שער הכוונות בתחלתו), הלא היא מצוה תמידית ולא זמנית. ולפי המבואר יובן לזה דוקא קודם התפלה, אך שזה הוא רצויה שהתפלה היא כמש"ל. כי היצר הרע יכול לדבר לאדם שאינו מתפלל על שורש נשמתו, על כן מצוה של ואהבת וגו' הוא רצויה שמתפלל על שורשו, ואז מתפלל על חבירו כמו על עלמו, כי בשורשם כל ישראל אחד, אבל כשמתפלל על חסרונו אינו מתפלל על חבירו, על כן אנו מחויבים לקבל עלינו המצוה של ואהבת לרעך כמוך, וידוע שהתפלה הוא באמת כמש"ל.

וזהו שאמר הכתוב ויעתר יחזק לה' לנוכח אשתו, פירוש לה' לשורשו

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

ברכת מו"ר טוב קדם

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל הולדת הנין

בן לנכדו הרה"ח ר' משה לייסער שליט"א

נכד לאהתנו הרה"ג ר' מנחם זאב שטערן שליט"א

יה"ר שירווח ממנו ומב"ר יו"ח רוב נחת דקדושה אכ"ר

ויש לדקדק, מהו זיתן ויחזור ויתן, וכי יפלא מה' דבר, והלא יכול הקב"ה ליתן את כל ה'שפע' צבת אחת, ואין צריך לחלקם – ליתן עתה מעט, ולאחר זמן להוסיף שוב.

והנה אמר יעקב יש לי כל' (בראשית לג, יא), ופרש"י 'כל ספוקי'. ופירושו יתבאר ע"פ המסופר על הרה"ק רבי זשאח מאניפולי זיע"א שהיה שרוי בעניות ודחקות נוראה, ולא היה לו אף לחם לפי הטף. שאלו אותו פעם, איך הוא יכול לברך 'שעשה לי כל צרכי' והלא אין לו הכל... השיב הרה"ק, כל מה שאנו צריכים יש לי, כי הקב"ה יודע כמה אני צריך ובמידה זו הוא משפיע לי. וזהו מה שאמר יעקב אבינו יש לי כל' – כל מה שאני צריך יש לי. כי לא הלך בגדולות ובנפלאות ממנו, אלא האמין שכמה שהקב"ה משפיע לו כן הוא די וראוי לחיותו.

משא"כ עשו שאינו מסתפק במה שיש לו, אלא כל מגמתו להגדיל נכסיו ולהרבות עשרו, הוא אמר יש לי רב' (שם לג, ט), ופרש"י יותר ויותר מכדי צרכו. ועל פי זה יש לדקדק, למה צריך יצחק אבינו את בנו יעקב בצרכת צרכו ותיורשו, דהלא 'רב' היא מידתו של עשו הרשע, משא"כ 'כל' שהיא מידתו של יעקב אבינו השמח בחלקו.

והנה אמרו חכמינו ז"ל (אבות פ"ב, ז) 'מרבה נכסים מרבה דאגה'. ומאידך גיסא מלינו אשר מי שזוכה לעשות ראונו של מקום מסיר הקב"ה מעמו כל הטובות והאלוהות, כדאיתא בגמ' (ברכות לה, ב) רבי חנינא בר פפא רמי, כתיב ולקחתי דגני בעתו וגו' וכתוב ואספת דגנך וגו', לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין ראונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין ראונו של מקום. ואיתא עוד בגמ' (שם) דבזמן שישראל עושין ראונו של מקום מלאכתו נעשית על ידי אחרים. דהיינו שבזמן שאין ישראל עושין ראונו של מקום צריך האדם לעמול ולהטריד הרבה בענין פרנסתו, אולם אם צרכי ישראל לעשות ראונו של מקום אז בא אליהם פרנסתם בניקל, ועוד שלא צרכים לעמול כלל לפרנסתם אלא נעשית מלאכתו ע"י אחרים.

ועל פי זה נראה לברך צרכת אברהם ליצחק זיתן כך האלוקים... ורוב דגן ותיורשו, שע"י שיעשה יעקב ראונו של מקום יזכה לרוב דגן ותיורשו, אולם באופן שלא יצטרך להטריד ולעמול קשות על כד, כי תעשה מלאכתו ע"י אחרים כדממשיך קרא יעבדוך עמים וישתחו לך לאמים הוה גביר לאחיד וישתחו לך בני אמך ארריך ארור ומצרכיך ברוך' (שם כז, כט).

(מתוך ד"ח בסעודה שליטת פר' תולדות תשפ"א)

קודם לאחס לאויר העולם מתנגדים ז"ל ומתקוטטים אחד עם השני, בחי' ויתרוללו הזנים בקרבה, והכלל כל רגילות נעשית כמו טבע שני, ועל זה עיקר עבודת האדם בעוה"ז שעל ידה מקבל עליה שבר, מלחמת היצר, וזה מה שמרומז במשנה (אבות ד רב) בע"כ אתה חי ובע"כ אתה מת, ובע"כ אתה עתיד ליתן דין וחשבון, ואיך זה יתכן שהרי המעשים טובים של אדם שבזה העושה אותם נקרא חי באים מאלד היצר טוב, והמעשים רעים ח"ו שבזה העושה אותם נקרא מת באים מאלד היצר הרע, ומעתה למה בע"כ עתיד ליתן דין וחשבון שהרי הכל בעל כרחו צלי בחירה, אלא הענין כנ"ל שבכח האדם לעשות הרגילות ולקבוע כמו טבע שני, כמו שארז"ל (שם ב) מורה גוררת מורה ועבירה גוררת עבירה, ולאום מלאום יאמץ, רש"י קשה קם זה נופל, והגם שהיצר הקדים לבוא ועשה הרגילות כטבע שני, לעומת זה השקל הקודש כפול, הגם שלעומת זה אם תעזבני יום יומיים אעזבך (ירושלמי סוף ברכות), והטבע של הרגילות מחזיק כמו ערך וזמן הרגילות, כמו גלגל המתגלגל מאיליו אחר שהוסר המסבב זמן מה כפי הכח המונענע, והנה החטאים מהטבע השני לא נחשבים, ואין מענישים עליהם אלא מעביר ראשון ראשון (ר"ה יז), והטעם שבאים מאלד היצר מהטבע השני של הרגילות צלי בחירה, וענין בחי' ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת וכו' מפרן ארם, פירש"י להגיד שבחה שהיתה בת רשע ואחות רשע ומקומה אנשי רשע ולא למדה ממעשיהם הרעים, יצחק לשון צחוק, אוחה מהבלי העולם, בן ארבעים, התבונן צדינת הלב לא ללכת אחרי הרגילות של בית משפחה, ומקומה הרגילות הטבע השני, בקחתו לשון קידושין, וקנין רבקה יראת ה', תולדות יצחק המעשים טובים עם יראה. (תשי"ח)

ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים (זח"ג ז), על ידי עבודתם ועמלם בתורה ומצוות היינו שיש לו כביכול תענוג שאמר ונעשה ראונו, ועיקר התענוג שעל ידי זה עושים ומתקנים כלים לקבל השפע שמדת הטוב להטיב והוא הברכה של יצחק, ויתן, דרשו ויחזור ויתן, כי מה שנאמר בעשו כי יד צפיו, תרגומו ארי מזידי הוה אכיל, היינו שפרנס את אביו לזה אהב אותו כמו שכתוב ויאהב יצחק את עשו, אמנם מה שלקח הברכה יעקב במרמה מיצחק שכהו עינו מראות, רמז שמעלימים העינים מלמעלה כדי שגיע הברכה ליעקב הגם שלא כדאי וראוי, והענין כמו שאבי אדוני ז"ל אמר הטעם שר"י קם אפי' מפני זקן ארמאי ונתן טעם שכמה הרפתקאות עדו עליו (קידושין לג), שאי אפשר שעל ידי חיים ארוכים לא יגיע איזה דבר להקדושה אלא קשה גרם דגם ואכל ישראל מקרבא הנייתא ויצחק כיון שעשו יעבוד עבור יעקב, שיהיה לו מנוחה ללמוד וזה הקול קול יעקב והידים ידי עשו לעבוד כי כל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל, והם מקרבי הנייתא, אמנם מהשמים רמזו שגם על כל עבודה מקרבים הנייתא לראוים לטל השמים ומשמני הארץ. (תשכ"ד)

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בפרשתו (בראשית כז, כח) זיתן כך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותיורשו, פרש"י, ורש"י פירש, זיתן כך – יתן ויחזור ויתן.

מזל טוב וגדיא יאה

הרה"ח מרדכי גרינפעלד שליט"א
ולבנו הרה"ח עקיבא חיים הי"ד
לאירוסים הנכדה – הבת בשעטו"מ

הרה"ח המפורא נתן זאב גרמייזא שליט"א
ולחתנו הרה"ח ר' משה ווייס הי"ד
לנישואי הנכד – הבן

הרה"ח פנחס וורטהיימר הי"ד
להולדת הנכדה

הרה"ח אברהם יעקב פאם הי"ד
להולדת הבן

